

СВЕТА ТАЈНА ПРИЧЕШЋА

ПРИПРЕМА ЗА СВЕТУ ТАЈНУ ПРИЧЕШЋА

“Који једе моје тијело и пије моју крв има живот вјечни; и ја ћу га васкрснути у последњи дан.

(Јн. 6,54)

“Шта ћу узвратити Господу за све што ми је дао? Чашу спасења примићу и Име Господње призваћу.”

(Пс.115,3-4)

Живот је дар Божији. Кад смо задовољни неким даром ми дародавцу узвраћамо ударјем. Право ударје Богу, нашем највећем дародавцу, је припремање и приступање Чаше Господњој – светом Причешћу. Томе нас учи псалмопевац и пророк цар Давид, који богонадахнуто поставља кључно питање : “Шта ћу узвратити Господу за све што ми је дао?” Руковођен Духом Светим он пружа одговор: “Чашу спасења примићу и Име Господње призваћу” (Пс. 115;3-4).

“Заиста, заиста вам кажем : ако не једете тијело Сина Човечијега и не пијете крви Његове, немате живота у себи” (Јн. 6,53). “Који једе моје Тијело и пије моју Крв, у мени пребива и Ја у њему” (Јн. 6,56). Господ је овим речима указао на апсолутну потребу да сви Хришћани активно учествују у Светој Тајни Причешћа (Евхаристије). Ову Свету Тајну установио је Господ Христос уочи свог крсног страдања, на Тајној Вечери. “Кад јеђаху, узео Исус хлеб и благословивши преломи га, и даваше ученицима, и рече : **Узмите, једите**; ово је тијело моје. И узео чашу и заблагодаривши даде им говорећи : **Пијте** из ње **сви**; Јер ово је Крв моја Новог Завјета која се пролијева за многе ради отпуштења гријехова” (Мт. 26,26-28).

Сваки Хришћанин, како нас учи наша Света Црква, који се причешћује, тајанствено се сједињује са Христом, јер се у свакој честици раздробљеног Агнеца¹ садржи цео Христос.

Значај Свете Тајне Причешћа је несагледив и њено поимање превазилази наш разум. Ми православни у стихирима празника Велике Госпојине певамо Пресветој Богородици : “Ходите људи помолимо се Пресветој Чистој Дјеви, из које неизрециво изађе, оваплоћени Логос Божији, зовући је и говорећи јој : Благословена си ти међу женама, блажена је утроба твоја која је сместила Христа...”. Својим оваплоћењем Син Божији је цео присутан и смештен у утроби Песвете Богородице Марије. Исти Свети Дух који је дејствовао у зачећу Христа у утроби Богородице Марије дејствује и у свакиј литургији стварајући из хлеба Тело Христово, а из вина Крв Христову. Ово присуство Сина Божијег у плоти, материји, увек поново налазимо у васкрслном Телу Христа, које није само дух – привиђење. То је доказано речима које је Господ упутио апостолима после Васкрсења :”Видите руке моје, то сам ја; опипајте ме и видите, јер дух нема тела и костију као што видите да ја имам” (Лк. 24,39). О телесном присуству Христа на светој литургији сведочи молитва о призиву Светога Духа, на литургији св.Василија Великог, у којој је сажета сва православна вера :” И створи од хлеба овог само Тело Христа Твојега, а од вина овог саму Крв Христа Твојега...”

Путем светог Причешћа сваки православни причесник се сједињава и поистовећује са Телом васкрслога Христа. То је она вера од чистог срца која превазилази сваки ум. Начин промене хлеба и вина у Тело и Крв Христову је недокучив, као што је недокучиво присуство личности Сина Божијег у утроби Богородице Марије. “Људима је ово немогуће, а Богу је све могуће” (Мт. 19,26). Кад је неверни апостол Тома додигнуо тело Васкрслога Христа, ускликнуо је : “Господ мој и Бог мој!” (Јн. 20,28). Ништа више није могао да изусти.

Вршење свете тајне (свако освећење) у Православној Христовој Цркви захвата и материју. У пракси наше православне литургије ова промена хлеба и вина у Тело и Крв Христову има за циљ искључиво причешће верних. Ми православни се држимо Његове заповести : “Узмите, једите... пијте... сви” (Мт. 26,26-27). Циљ причешћивања Телом и Крвљу Христовом је промена (преизмена, преображај) и самих причесника : да будемо сви христоносни, богоносни људи, нова створења, по речи Његовој : “Ево све чиним новим” (Открв. 21,5) и “Ако је ко у Христу, нова је твар” (II Кор. 5,17).

Дакле, светиња божанских енергија, у светим тајним Цркве, прожима и освећује материју воде, уља, хлеба, вина, али све са једним циљем – да освети и обожи целу личност сваког верника, да га што више приближи Прволику по чијој слици и прилици је човек створен (види Књ.Пост. 1,27).

Отуда се делатност Православне Цркве састоји у настојању да свет уведе у Цркву, да свет приведе Богу – за живот – у Христу и Христом, јер је Бог дао Сина Свога Јединороднога “за живот света” (Јн. 6,51), а “раном Његовом ми се исцелисмо” (Иса. 53,5 и I Петр. 2,24).

¹ Агнец = Део извађен из просфоре (посебно умешеног хлебчића) за време свете проскомидије, који се, у току свете Литургије Духом Светим уз саслуживање (канонски рукоположених) клирика, претвара у Тело Христово

Црква учи да цео живот хришћанина јесте и треба да буде **припрема** за свето Причешће. С друге стране, тај живот треба да буде духовни **плод** светог Причешћа. Цео наш живот би требало да се процењује и мери нашим чланством у Цркви и с тога нашим учествовањем у Телу и Крви Христовој – у Светој Тајни Причешћа. Наш привремени – овоземаљски живот треба да буде испуњаван и преображаван благодаћу овог учествовања. То су свети оци (благодаћу Божијом и подвижничким начином живота) искуствено спознали и оставили нам поуку да **спасење** не можемо постићи кроз нас саме, него у заједници са Богом. Најприснија заједница са Богом остварује се у светој тајни Причешћа.

Спасење – стварни живот света – за који је Бог дао свог Јединородног Сина, је на дохват руке ако узмемо удела за трпезом коју је Господ поставио свима нама рекавши : “Ја сам хлеб живота : који мени долази неће огладњети, и који у мене вјерује неће никад ожедњети” (Јн. 6,35). “Који једе моје тијело и пије моју крв има живот вјечни; и ја ћу га васкрснути у последњи дан” (Јн. 6,54).

Наш праотац Адам је напустио рај а живот је тамо требало да буде евхаристичан – што ће рећи да свет буде приношен Богу као уздарје у знак захвалности.

По схватању А.Шмемана “Првородни грех се није првенствено састојао у томе што је човек био “непокоран “ Богу; грех је у томе што је човек престао да буде гладан Бога; што је престао да увиђа да цео његов живот зависи од сагледавања света као свете тајне заједничарења с Богом... Једини прави пад човека је његов неблагодаран однос према Богу”.

Сагледавајући пало стање гордих људи, који не живе у заједници са Богом без трунке кајања, свети апостол Павле пита : “Шта ли имаш што ниси примио? Ако си примио, што се хвалиш као да ниси примио (од Бога)?” (I Кор. 4,7). Пошто нам је све дато од Бога, онда земне плодове, хлеб и вино, као Божије дарове треба Богу да приносимо као уздарје у знак благодарности за знана и незнана добра дата нама људима. То значи треба активно да учествујемо у светој тајни литургије – да негујемо благодаран (евхаристичан) начин живота према Богу.

Благодаран начин живота према Богу подразумева што приљежније припреме за Свету Тајну Причешћа. Припреме за приступање овој највећој светињи подразумевају духовну будност, пост, молитве, покајничко расположење срца и исповест. Увиђање своје грешности открива личне слабости и буди у човеку жељу да постане бољи кроз сједињење са Христом у Светој Тајни Причешћа. Молитва и пост помажу да осећање покајања обузме душу. Припрема за Свето Причешће траје неколико дана и обухвата и телесни и духовни човеков живот. За тело пост подразумева уздржање : телесну чистоту и не узимање мрсне хране (меса, млека, млечних производа и јаја). За време строгог поста не једе се ни риба ни храна на уљу. Хлеб, воће и поврће требало би умерено користити. Ум не треба да се препуста грешним забавама и да се расејава свекодневним ситницама, него га треба сабирати молитвом. За то свети оци препоручују понављање кратке Исусове молитве : Господе Исусе Христе, Сине Божији, помилуј ме грешног – грешну. У дане припреме за Свето Причешће Хришћани треба да иду на службу у храм и да марљивије испуњавају своје молитвено правило (да у целости читају све јутарње и

вечерње молитве). На дан уочи причешћивања код куће прочитати Канон и молитве пре Светог Причешћа из молитвеника. Увече уочи причешћивања, после поноћи, се не једе и не пије ништа јер треба највећој Светињи приступити на празан стомак.

Пре Светог Причешћа човек треба да се исповеди, или увече или ујутру пре Свете Литургије.

Црква је оставили духовницима и свештеницима да решавају питање о томе колико често треба приступити Светом Причешћу, колико дуго се припремати и које молитвено правило испунити пре тога. То много зависи од здравственог стања верника, од узраста, од црквености и од молитвеног искуства.

Пре Причешћа Светим Тајнама Христовим веома је важно да опростимо свима који су нас увредили. Ни у ком случају не смемо да се причешћујемо у стању злобе или непријатељства према некој особи. Бог се ни од чега тако не одвраћа као од човека који је злопамтило, који има срце надмено и душу раздражљиву. Живот хришћанина је крстолики. Вертикала таквог живота у знаку крста је труд на испуњавању прве највеће заповести а хоризонтала је труд на испуњавању друге највеће заповести Божије. “Љуби Господа Бога својега свим срцем својим и свом душом својом, и свим умом својим. Ово је прва и највећа запојест. А друга је као и ова : љуби ближњег свог као самога себе. О овим двјема заповијестима виси сав Закон и Пророци” (Мт. 22,37-40). Истинско богољубље укључује човекољубље и обрнуто. Колико до нас стоји треба имати мир са свима, јер нам је Господ поручио : “Ако принесеш дар свој жртвенику, и ондје се сјетиш да брат твој има нешто против тебе, остави ондје дар свој пред жртвеником, и иди те се најпре помири са братом својим, па онда дођи и принеси дар свој” (Мт. 5,23-24).

Одраслим верницима који први пут приступају Светој Тајни Причешћа препоручујемо да се пажљиво припреме и за прву исповест у свом животу. Све грешно у одређеној мери нас удаљава од Господа Исуса Христа – од Живе Цркве Његове. Зато свештеник над сваким који се каје у молитви приликом исповести изговара “измири, присаједини га светој Твојој Цркви ...”. Хришћанин се кроз искрено покајање очишћује и најприсније се повезује са Христом у причешћивању Светим Тајнама. Изнова наталожени греси удаљавају Хришћане од Христа и од Цркве. Због тога су опет потребни покајање, исповест, и причешће и тако све до смрти. Ако неко каже у себи : млад сам, изживећу своје жеље, страсти и похоте, а кајаћу се после – па у таквом духовном расположењу згреши – таквог човека Господ неће удостојити покајања и може му пресећи живот. Човека смрт може затећи или у благодатном стању покајања или у стању тријумфовања греха. Хришћанин који се упокојио у благодати задобио је спасење. Што се више човек налази под деловањем благодати Светога Причешћа и што је присније сједињен са Христом, то ће више имати удела у општењу са Њим и у Његовом будућем Царству.

Света Тајна Причешћа се назива и леком бесмртности. Сједињујући се са Васкрслим Господом и кроз Њега са Вечнопостојећом Светом Тројицом, човек из Ње црпи снагу за вечни живот и сам постаје бесмртан. “Као што мене посла живи Отац, и као што ја живим због Оца и онај који једе мене и он ће живети због мене” (Јн. 6,57) – рекао је Господ Исус Христос.

“Сви сагрешише и лишени су славе Божије, а оправдавају се даром, благодаћу Његовом, кроз искупљење које је у Христу Исусу, Којега одреди Бог да буде крвљу својом **жртва помирења** кроз вјеру, да покаже правду своју опроштењем пређашњих гријеха” (Римљ. 3,23-25). Господ нас спасава по благодати, али је неопходан и напор сваког човека. Бог спасава Своју палу творевину љубављу према њој, али је неопходна и љубав човека према своме Творцу, без које се он не може спасити. Тежећи Богу и придружујући му се својом кротком љубављу, људска душа добија снагу која је очишћава од грехова и ојачава за борбу против греха, до потпуне победе. О томе је св.Јован Кронштатски рекао : “Развраћеност и исквареност постали су тако велики да су често причешћивање Животворним Тајнама Тела и Крви Христове савршено **неопходни** за постепено ослобађање људи од унутрашњег зла... Благодаћу Пречистих Тајних стојим и ходим право и нећу се вратити на зло, ако будем стражио над собом : тако је добро причестити се! Но, не примајући их значајно време, постајем лако склон злу, и ђаво лако овладава мноме. За душу је права несрећа када се дуго не причешћује Светим Тајнама : душа почиње да заудара на страсти, чија сила расте у мери у којој се дуго не сједињујемо са својим Животодавцем”.

Свети Јован Кронштатски је писао о плодовима достојног причешћа. “По плодовима њиховим познаћете их” (Мт.7,16). По преслатком, преблаженом и животворном плоду Литургије, плоду Пречистих Тајних Тела и Крви Господње у души својој препознаћеш да је она од Бога... многи су добили велику душевну корист, мир и сладост у души од само једног трепетно – побожног присуствовања Светој Литургији... Дивим се величини и животодајној моћи Светих Христових Тајни ! Једна старица, која је пљувала крв и била потпуно изнемогла пошто више ништа није јела, од причешћа Светим Тајнама истога тога дана почела је да се опоравља. И девојка, која је била већ на самрти, после причешћа Светим Тајнама почела је да се опоравља, једе, пије и говори, она која већ готово за себе није знала и силно се трзала, и ништа није јела нити пила. Слава Животодајним и страшним Тајнама Твојим Господе!”

Већина Православних Хришћана се данас према светој Литургији и према светом Причешћу односи хладно, незаинтересовано и равнодушно. Светим тајнама се причешћују веома ретко и по неопходности (на самрти). Они нису свесни чега лишавају себе. Какве помоћи Божије! Због тога у Православним Хришћанима (који су то само по традицији и по крштењу) нема живота по духу Христовом! Ето због чега су се намножили малOVERJE, врачање, пороци и несреће!

* * *

Преко Свете Тајне Причешћа људима се даје сам Господ Христос под видом хлеба и вина као Тела и Крви Његове. Дакле, Господ Исус Христос, Син Божији и Друго Лице Свете Тројице, даје нам се свим суштaствима свог Богочовечанског лика, даје нам се непосредно и стварно а не привидно и имагинарно. Све што је могуће било дати човеку од стране Бога, тј. све што је

Божије сапричесно човеку (= оно Божије чиме се човек може причестити а да не буде нарушена његова човечанска природа, личност) сам Господ Исус Христос дао је собом, својим животом. Живот се животом даје. Он који је Животодавац и родоначалник рода људског својим Новим Заветом (Светом Евхаристијом) из божанског човекољубља према палом људском роду даје могућност новог човека – Новог Адама, за разлику од старог - палог Адама. Једино је Он “Ново под сунцем”, и све што је у заједници са Њим у Цркви Његовој има наду вечног живота.

* * *

Познати руски духовник схи-игуман Сава (1898-1980) овако је поучавао духовна чеда : “Господ нам је даровао Свету Тајну Евхаристије, као насушни хлеб, по својим речима : “Хлеб који ћу Ја дати, Тијело је моје” (Јн. 6,51).

Из овога се види да Христос не само да нам је дозволио, већ је и заповедио да често приступамо Његовој Трпези. Обичног хлеба се не лишавамо на дуже време, јер знамо да ће наше снаге ослабити и да ће се прекинути телесни живот. Како се онда не бојимо да се задуго лишавамо Хлеба Небеског, Божанственог, Хлеба Живота?

Они који ретко приступају Светој Чаши обично се правдају речима : “Недостојни смо, нисмо спремни”. А онај који није спреман нека не буде лењ и нека се припреми.

Ниједан човек није достојан општења са Свесветим Господом, зато што је само Бог безгрешан, али нам је дато право да верујемо, да се кајемо, да се исправљамо и да се надамо у благодат Спаситеља Који тражи изгубљене и спасава грешне.”

Излази по благослову Њ.П.Епископа нишког Г.Г. Иринеја

Сестринство манастира св.Стефана Липовац